

Risale-i Nur Işığında Terör ve Kitle İmha Silahları

Prof. Dr. Yunus ÇENGEL

Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın

University of Nevada, Reno, USA

Öz

Baş döndürücü bir hızla ilerleyen teknolojik gelişmeler insanların refah seviyesini bir asır evvel hayal edilemeyecek seviyelere yükseltip hayatı kolaylaştırırken, aynı teknolojik gelişmeler yanlış ellerde insanların huzurunu kaçıran ve insanlığın varlığını tehdit eden tehlikeli aletler hâline gelmektedir. Tahribin kolaylığı ve teknoloji harikalarının terör vasıtası olarak kullanılabilme potansiyeli insanları tedirgin etmekte ve geleceğe bakışını karartmaktadır. Mevcut nükleer silahların dünyayı yüz defa tamamen imha edebilecek güçte ve miktarda olduğunu bilmek de insanlığın geleceğinin sorgulanmasına sebep olmakta ve bir bölgede masum insanlarla beraber hayvan ve bitkilerin de telef olmasına sebep olan biyolojik ve kimyasal kitle imha silahlarının kolaylıkla imal edilebilmesi ve kullanılabilmesi de gelecekle ilgili tedirginliği arttırmaktadır. Barış amaçlı imal edilmiş ulaşım araçları ortalığı savaş alanına çevirebilmekte ve bunu önlemekte polisiye ve askeri tedbirler yetersiz kalmaktadır.

Hiç bir bebek dünyaya terörist olarak gelmez ve hiçbir çocuk büyüyünce terörist olma hayaliyle yaşamaz. O halde terörle mücadele, en yüksek yaradılıştaki insanın tahrip ve düşmanlık damarlarını besleyen ve depreşen hislerin teşhisi ve teskini ile mümkündür. Bu da ancak adaleti, ihsanı ve muhabbeti emreden ve tüm yaratıkların hukukunu muhafaza eden gerçek İslam ile olur. Teröre karşı en etkin mücadele, kuvvet yerine adalet ve huzuru sağlayan hakkın ve menfaat yerine muhabbet ve yakınlaşmayı netice veren faziletin ve çatışma yerine birlik ve dayanışmayı sağlayan yardımlaşmanın esas alınması ile olur. Bu da bugünkü kuvvet, menfaat ve kavgaya dayalı medeniyetin semavî değerlerle donatılmasıyla mümkündür.

Risale-i Nur'da iman ile ilgili ayetlerden en sonra en çok dikkat çekilip izah edilen, birisinin cinayetiyle başkaları, akrabaları ve aşiretinin mesul olmadığını ifade eden 'Hiç bir günahkâr başkasının günahını yüklenmez' (En'âm Sûresi, 6:164) ile "Kim bir cana kıymamış veya yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir" (Maide Sûresi, 5:32) ayetleridir. Risale-i Nur'da bu ayetlerin tefsiri ve müsbet harekete yapılan vurgu ışığında, sayısız masumların ölümüne sebep olan terör olayları ve kitle imha silahlarının kullanımını mazur göstermek mümkün değildir. Bir asır önce Bediüzzaman kılıç ile mücadelenin vaktinin dolduğunu, bu modern çağda mücadelenin kalem ile olacağını ifade etmiştir.

Anahtar kelimeler: Terör, kitle imha silahları, müsbet hareket, Risale-i Nur, Nursi

Terror and Weapons of Mass Destruction in the Light of Risale-i Nur

Abstract

While technological innovations that are progressing at a head-spinning pace have made life easier and raised the quality of life to levels unimaginable half a century ago, the same technological innovations, when fall into the wrong hands, can turn into dangerous devices that can destroy peace and order, and even threaten the very existence of humanity. The ease of destruction, and the potential of technological wonders being used as weapons of terror have caused people to be concerned and to have a gloomy outlook towards the future. Knowing that the existing amount of nuclear weapons have the power to destroy the entire world a hundred times over is causing us to question the future of humanity, and the ease of production and use of biological and chemical mass destruction weapons that can destroy animals and plants together with innocent people in an area have raised our level of concern. Transportation vehicles that are manufactured for peaceful purposes can turn an area into a war zone, and the military and security measures to prevent such use are proving to be inadequate.

No baby comes to this world as a terrorist, and no child dreams about becoming a terrorist when he or she grows up. Therefore, fighting terror is only possible by identifying and calming the feelings that move and feed the tendencies of destruction and hostility in people, who are at the highest level of creation. This can be made possible by true Islam that upholds justice, assistance, and love, and respects the rights of all creatures. The most effective war against terror can be fought by upholding ‘righteousness’ that establishes justice and peace, ‘virtue’ that results in brotherly love and harmony, and ‘mutual assistance’ that establishes unity and solidarity and eliminates fights. This can be made possible by equipping the current civilization that is based on force, benefit, and conflict with high moral values.

After the verses related to matters of belief, the most cited and emphasized verses in the Risale-i Nur are ‘No bearer of burdens can bear the burdens of another (Qur’an, 6:164) and “One who kills a person who has not killed anyone or has not caused public unrest in the world is like one who has killed all people” (Qur’an, 5:32). In the light of the explanations of these two verses and the emphasis placed on positive action in Risale-i Nur, it is not possible to justify terror and the use of weapons of mass destruction which causes countless innocents to die. Over a century ago Bediuzzaman declared that the time for struggle with the sword is over and that in this modern age any struggle will be by the pen.

Key Words: Terror, weapons of mass destruction, positive action, Risale-i Nur, Nursi

Giriş

İletişim teknolojisindeki gelişmeler, her evin oturma odasına bir yerküreyi sığdırdı ve bir yerdeki bir olay artık herkesi ve her yeri etkileyebiliyor. Görüntüleri TV ekranlarımıza ulaşan insanların ızdırapları ile hüznülenip saadetleri ile mesud oluyoruz. Hatta olimpiyat gibi genel ilgiyi çeken bir olay, tüm insanları bir aileye ve yerküreyi bir oturma odasına çevirebiliyor. Kullanımı yaygın hâle gelen internet bilgi akışını hızlandırdı ve küreselleşme sürecine de ivme kazandırdı. Artık herkes gerçek anlamda ‘dünyalı’ oluyor ve dünyanın bir yerindeki bir dert, herke-

sin derdi oluyor.

Televizyon ve bilgisayar ekranlarının, birer ayna gibi bir olayı aynı anda milyonlarca yerde oluyor gibi gösterebilmesi, bir toplumu dehşete düşürmeyi amaçlayan tahripkâr fikirli kişilerin de iştahını kabartıyor. Medyanın ilgisini çekebilecek boyutta bir olay, bu ekranlar vasıtası ile sanki çoğaltılıyor ve milyon olay görünümü veriyor. Çok sayıda insanın geleceğe bakışını karartıyor, ümitlerini kırıyor ve onları manen öldürüyor. Bu büyük etki yaratma potansiyeli de yeni olaylara zemin oluşturuyor. Bu sebeple, terörle mücadelede medya kuruluşlarına büyük görev ve sorumluluk düşmektedir. Bir terör olayını tüm dehşetiyle dünyanın her tarafına yansıtan ve tüm tahripkar unsurları milyonlarca korumasız zihinlere zermeden bir medya kuruluşu, ‘doğru, hızlı ve gerçek habercilik’ adına teröristlerin en büyük işbirlikçisi olmaktadır ve yeni olaylara adeta davetiye çıkarmaktadır. Teröristlerin amacı tanımadıkları birkaç kişiye zarar vermek değil, ‘ses getirici’ yani zihinlerde yansiyıcı bir olayla milyonlara gözdağı vermektir. Ses getirmenin en etkin aracı da medyadır. Bediüzzaman’ın “*Her dediğin doğru olmalı, fakat her doğruyu demek doğru değildir*”¹ ve “*Bâtıl şeyleri iyice tasvir, safi zihinleri idlâldir [bozmaktır]*”² prensipleri, medya çalışanlarına rehber olmalıdır.

Bu zamanda televizyon karşısına geçip dünyadaki hazin olayları merak ile takip, ruh ve akıl sağlığına ciddi bit tehdit oluşturmaktadır ve hassas insanları ızdırap içinde bırakmaktadır. Bediüzzaman, böyle bile bile zarara girmeye karşı insanları ikaz etmektedir:

Şimdi küre-i arzda herkes ya kalben, ya ruhen, ya aklen, ya bedenen gelen musibetten hissedardır, azab çekiyor, perişandır. Bilhassa ehl-i dalalet ve ehl-i gaflet, rahmet-i umumiye-i İlahiyeden [Allah’ın her yeri kuşatan rahmetinden] ve hikmet-i tâmme-i Sübhaniyeden [her türlü kusur ve noksandan münezzehtir olan Allah’ın tam ve mükemmel hikmeti] habersiz olduğundan, nev-i beşere rikkat-i cinsiye [kendi cinsinden olana karşı duyulan acıma hissi], alâkadarlık cihetiyle kendi eleminden başka nev-i beşerin şimdiki elîm ve dehşetli elemeleriyle dahi müteallim olup azab çekiyor. Çünkü, lüzumsuz ve malayani bir surette vazife-i hakikiyelerini ve elzem işlerini bırakıp âfâkî ve siyasî boğuşmalara ve kâinatın hâdisatına merak ile dinleyerek, karışarak ruhlarını serser ve akıllarını geveze etmişler. ... Ben tahmin ediyorum ki: Bütün küre-i arzın bu yangınında ve fırtınalarında, selâmet-i kalbini ve istirahat-ı ruhunu muhafaza eden ve kurtaran, yalnız hakikî ehl-i iman ve ehl-i tevekkül ve rızadır.³

Medeniyetler çatışması telaşının asıl sebebi, değişik medeniyetler arasındaki kavga ve zıtlasma değil, değişik medeniyet mensuplarının birbirlerine şüphe ve korku ile bakmalarıdır. Yani, birbirlerini tanımamaktan gelen ‘evham’dır. Daha yakın ve daha sıcak ilişkiler kurarak oluşacak güven ortamı, bu evhamları dağı-

1 Said Nursi, *Mektubat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 265.

2 Said Nursi, *Mektubat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 471.

3 Said Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 123.

tacak ve genel barışın tesisine yardımcı olacaktır. Bediüzzaman geçen asrın başlarında bazı etnik grupların tecavüzlerinin sebebini de benzer şekilde izah eder:

Zannediyorum tecavüzleri, eskiden sizden tahayyül ettikleri tecavüze karşı bir teşeffi-i gayz [intikam alarak rahatlamak] ve bundan sonra sizden tevehhüm ettikleri tecavüze karşı bir nümayiş [gösteri] gibidir. Eğer tamamıyla iman etseler ki tecavüz sizden olmaz, adalete kanaat edeceklerdir.⁴

Bu tür evhamlar günümüzde de savaş sebebi olabilmekte ve evhamların giderilmesiyle de karşılıklı güven tekrar tesis edilebilmektedir. Osmanlı imparatorluğu döneminde değişik din mensuplarının Kudüs ve Filistin’de yüzyıllar boyunca barış ve güven içinde yan yana yaşamış olması gösteriyor ki global barış ve huzur mümkündür – yeter ki temel insan haklarına ve adalete riayet edilsin ve hukuk önünde herkes tam eşit olsun. O bölgenin barış ve hoşgörü kültüründen gelen insanları bugün teröre tevessül ediyorlarsa, bu değişimin sebepleri araştırılmalıdır. Bu dış etkiler ortadan kaldırılınca, o bölgeye tekrar barış ve huzur gelecektir.

İnsanda en mühim ve esaslı bir his, ‘korku hissi’dir. Hayatı korumak için verilen bu his, suistimal edilince hayatı tahrib eder ve cehenneme çevirir. Sinsi propagandacılar kamuoyunu yönlendirmekte bu korku damarından çok istifade etmektedirler. İnsanların evhamlarını tahrik ederek ve büyüterek birçok haksızlıkları mazur gösterebilmekte ve insanları hassas oldukları birçok konuda duyarsız hâle getirebilmektedirler. Art niyetli kişiler, bu hissi toplum mühendisliğinde etkili bir alet olarak kullanabilmektedirler.

Bediüzzaman, daimî korku içinde yaşamının hayatı zehir ettiğini belirtmekte ve şahsî meselelerde bile geçmiş düşmanlıkları unutup barışmayı tavsiye etmektedir:

Size hem dünya azabından, hem âhret azabından kurtaracak bir hakikati beyan etmek, kalbime ihtar edildi. O da şudur: Mesela, birisi birinin kardeşini veya bir akrabasını öldürmüş. Bir dakika intikam lezzetiyle bir katl [öldürme], milyonlar dakika hem kalbî sıkıntı, hem hapis azabını çektirir ve maktulün [öldürülenin] akrabası dahi intikam endişesiyle ve karşısında düşmanını düşünmesiyle, hayatının lezzetini ve ömrünün zevkini kaçıır. Hem korku, hem hiddet azabını çekiyor. Bunun tek bir çaresi var. O da Kur’an’ın emrettiği ve hak ve hakikat ve maslahat ve insaniyet ve İslâmiyet iktiza ve teşvik ettikleri olan barışmak ve musalaha etmektir. Evet, hakikat ve maslahat sulhür.⁵

Bediüzzaman, kalpte düşmanlık hissi beslemenin kendine düşmanlık olduğunu ifade etmekte ve kendini sevenin düşmanlık ve intikam fikrinin kalbine girmesine izin vermemesini tavsiye etmektedir. Bu tavsiye, ülkeler için de geçerlidir. Bu hakikatı iyi gören Almanya ve Fransa, İkinci Dünya Savaşı’ndan hemen sonra geçmiş düşmanlıkları maziye gömerek kalıcı barışın temellerini atmış ve Avru-

4 Said Nursi, *Münazarat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 31.

5 Said Nursi, *Sözler*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 152.

pa'da çığ gibi büyüyen bir barış birliği hareketini başlatmıştır. Akli hislerin önüne geçiren bu hareketleriyle de adeta Bismark'a atfedilen "Gerçek politikacı, geçen olayların hıncını, intikamını alan kimse değildir; bu olayların tekerrürüne engel olan kişidir" sözüne kulak vermişlerdir.

İnsanların ve insanlığın terakki etmesi ve dolayısı ile genel huzur ve barışın önündeki en büyük engel, kişilerin bakış açısını daraltan ve her şeye kuşku ve düşmanlıkla baktıran taassuptur. Taassubun sebebi cehalettir ve onun da ilacı marifet yani bilme ve tanımadır. Bediüzzaman, taassup engelini medenileşmekle kalkmakta olduğunu ifade etmektedir:

Siyah bir gözlüğü takan adam herşeyi siyah ve çirkin görür. Kezalik, basîret gözü [sezgi, kalp gözü]de nifak [münafıklık] ile perdelenirse ve kalb küfür ile peçelenirse bütün eşya çirkin ve kötü görünür ve bütün insanlara, belki kainata karşı bir buğz ve bir adavete sebep olur.⁶

Zaman rüzgârını arkaya alıp yelkenleri şişirebilmek ve çağı yakalayabilmek için zamanın akışını iyi okumak ve ona göre hareket etmek lazımdır. Yoksa, futboldaki tabiriyle, ofsayta düşülür ve tüm emekler boşa gider. Bugünkü hastalıkları yüz sene evvelki tıp ilmi ve ilaçlarıyla tedavi etmek ne kadar geçersizse, günümüzün toplumsal ve toplumlararası problemlerini de bir asır önceki metodlarla halletmek o kadar geçersizdir. Günümüzün problemleri ve problemlerin boyutları geçmişe nazaran çok farklıdır ve onların halli çok farklı bir yaklaşımı gerektiriyor. Mesela, geçmiş zamanlarda kişi veya toplum hareketlerine akıl ve ilim yerine hissiyat hükmederdi ve neticede taassup ve ihtilaf yaygın idi. Kişiler ve toplumlar, delillerle akli ikna yerine, hislerini okşayarak yönlendirilirdi. Günümüzde hissiyat yerine akıl, ilim, hukuk, hakkaniyet ve kamu yararı hakimdir ve çağın bu değerlerini yakalayan ülkelere haklı olarak çağdaş ülkeler denmektedir. Geçmişe taassupla sıkı sıkı yapışıp zamanın değerlerine sırtını çeviren ve hatta zamana savaş açan ülkelerin geri kalmışlığı da medar-ı ibrettir. Mazinin karanlık derelerinde mahsur kalan ülkeler bu tabloyu iyi irdelemelidirler.

Zamanın akışı ve dünyanın gidişatı gösteriyor ki insanlık zamanla çağın değerlerini benimseyecektir ve ortak değerler etrafında birleşecektir. Bediüzzaman, bunu şöyle ifade eder:

Mazi denilen mekteb-i hissiyatla, istikbal denilen medrese-i efkâr bir tarzda değildir.

Evvelâ: 'Ebna-yı mazi'den [geçmişin insanları] muradım, İslâmların gayrisından onuncu asırdan [Miladi onaltıncı yüzyıl] evvel olan kurûn-u vustâ ve ûlâdır [orta ve ilk çağlar]. Amma millet-i İslâm, üçyüz seneye kadar mümtaz [seçkin] ve serfiraz [başı dik] ve beşyüz seneye kadar filcümle [kısmen] mazhar-ı kemaldır [mükemmelliğin mazharı]. Beşinci asırdan onikinci asra kadar [Miladi

6 Said Nursi, *İşarat-ül İcaz*, 1998, İstanbul, Yeni Asya Neşriyat, s. 95.

18. asır] ben maziyle tabir ederim, ondan sonra müstakbel derim.

Bundan sonra, malûmdur ki, insanda müdebbir-i galib, ya akıl veya basardır. Tabir-i diğeri ile ya efkâr veya hissiyattır. Veyahut ya haktır veya kuvvettir. Veyahut ya hikmet veya hükûmettir. Veyahut ya müyülat-ı kalbiyedir veya temâyülat-ı akliyedir. Veyahut ya heva veya hüdadır.

Buna binaen görüyoruz ki: Ebna-yı mazinin [geçmişin insanları] bir derece safî olan ahlâk ve hâlis olan hissiyatları galebe çalarak [üstün gelerek], gayrı münevver [nurlanmamış, terbiye görmemiş] olan efkârlarını [fikirlerini] istihdam ederek şahsiyat [bireysellik, şahıs merkezli olmalar] ve ihtilafat [ihtilaflar, anlaşmazlıklar] meydanı aldı. Fakat ebna-yı müstakbelin [geleceğin insanları] bir derece münevver [aydınlanmış] olan efkârları, heves ve şehvetle muzlim [karanlık, zulmetli] olan hissiyatlarına galebe ederek, emrine müsahhar eylediğinden [boyun eğdirdiğinden], hukuk-u umumiyenin [genel hukuk] hükûmferma [hüküm süren] olacağı muhakkak oldu. İnsaniyet bir derece tecelli etti [göründü]. Beşaret [müjde] veriyor ki: Asıl insaniyet-i kübra [en büyük insanlık] olan İslâmiyet, sema-i müstakbelde [geleceğin semâsında] ve Asya'nın cinanı [cennetleri] üzerinde bulutsuz güneş gibi pertev-efşan [ışık saçan] olacaktır.⁷

İslam aleminin bu müjdeye kulak vermesi ve evham ve korkularından artık sıyrılıp çağın gereklerine uygun hareket etmesi gerekir. Bugün dünyanın muhtelif yerlerindeki savaş, terör, düşmanlık ve gözyaşına bakanlar karamsarlığa kapılmakta ve istikbalde ihtilafların daha da büyüyeceğine ve bizi daha karanlık günlerin beklediğine ilişkin kötümser tahminlerde bulunmaktadır. Bediüzzaman ise istikbale îman ve hikmet dürbünüyle baktığında bambaşka bir manzara görmektedir:

Fenlerin casus gibi tedkikatıyla [tetkikler, araştırmalar] ve hadsiz tecrübelerle sabit olmuş ki: Kâinatın nizamında galib-i mutlak [mutlak galip] ve maksud-u bizzât [asıl maksat] ve Sâni'-i Zülcelal'in hakikî maksadları, hayır ve hüsn ve güzellik ve mükemmeliyettir. Çünkü kâinata ait fenlerden herbir fen, küllî kaideleriyle bahsettiği nev' ve taifede öyle bir intizam ve mükemmeliyet gösteriyor ki, ondan daha mükemmel akıl bulamıyor.⁸

İstikbalde ilimlerin ve insanlığın tam inkişafıyla, elbette insanlık âlemi de kainattaki bu mükemmelliğe uyum sağlayacak ve yaratılış ağacının en yüksek meyvesi olduğunu gösterecektir. “Medeniyet, fazilet, hürriyet; âlem-i insaniyette galebe çalmağa başladığından, bizzarure [zorunlu olarak] terazinin öteki yüzü şey'en fe-şey'en [yavaş yavaş] hafifleşecektir.”⁹

Asayışı Muhafaza ve Terörle Mücadele

İnsan fitraten güzelliğe, mükemmelliğe, inayete ve adalete meyillidir ve onları sever. Bunların zıddı olan çirkinliği, noksanlığı, bencilliği ve zulmü reddeder.

7 Said Nursi, *Muhakemat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 35.

8 Said Nursi, *Hutbe-i Şamiye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 38.

9 Said Nursi, *Münazarat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 29.

Medeniyet, ancak güzel vasıflara haiz ise hakiki bir medeniyet olur ve insanlar için bir terakki vesilesi olabilir. Bunun da ölçüsü itici değil çekici olmak ve vicdanlarda kabul gören güzel şeyleri netice vermektir. Aksi takdirde, o yalancı bir medeniyettir ve hatta vahşettir ve insanlığı saadete değil felakete sürükler. Yirminci asrın ilk yarısındaki teknolojik gelişmeler ve hızlı sanayileşmenin iki dünya savaşını ve milyonlarca insanın ölümünü netice vermesi ve dünyayı bir harabeye çevirmesi buna delildir. Azınlığa menfaat sağlayıp insanların büyük çoğunluğunu yoksulluğa ve sefaletle iten bir mekanizma da medeniyet olamaz.

Bugünkü Batı medeniyetinin meyveleri hiç de iç açıcı değildir: görünürde mutlu bir azınlık refah ve israf içinde yaşarken, insanların büyük bir kısmı açlık ve sefalet içindedir. Bu durum, insanlardaki kıskançlık, kin, hased, düşmanlık ve adaletsizliğe karşı intikam duygularını beslemekte ve eğer kontrol altına alınmazsa, kabaran bu hislerin insana hakim olmasına sebebiyet vermektedir. Bu hislerin kontrolüne giren bir insan ise hırsızlık, sabotaj, cinayet, isyan ve terör olaylarına yönelebilmekte ve bu tür tahripkâr davranışlarla asayiş ve huzuru bozabilmektedir. Bu yüzden, ileriye görmeyen kısır bir ‘menfaat’ esasına dayanan bugünkü Batı medeniyeti, aslında toplumların ve hatta dünyanın huzurunu bozacak etkenleri besleyen bir mekanizma vazifesi görmektedir. Sonra da bu tehditlerle mücadele için polisiye tedbirlere ve savunmaya büyük maddi kaynak ayırmak zorunda kalmaktadır.

Terörü iki kısımda incelemek mümkündür ve her iki kısım da şefkat ve merhamet hisleri ile alakalıdır. İnsandaki şefkat ve merhamet hissi, şefkat ettiklerini koruma, tehditleri ortadan kaldırma ve düşmanlık edenlere saldırma meyillerinin kaynağıdır. Hatta çok korkakların – tavuk gibi – şefkat hissini kabarmasıyla cengâver kesildikleri çok vakidir. İnsanın kalbinde gerçek iman ve onun neticesi olan tevekkül ve teslimiyet tam hakim değilse, şefkat edilenlerin mâdur edilmesi veya öldürülmesi gibi ağır bir tahrik altında galeyana gelen bu hisler kontrolden çıkar ve uyanan intikam ve tahrip hisleri normalde gayet sakin olan kişiye hakim olur. Artık akıl ve vicdan kişiye engel olamaz ve kişi ‘muvakkat bir deli’ gibi hareket eder. Böyle ağır hissî baskı altında aklî melekeleri sükûta uğrayan kişiler hareketlerinden mes’ul bile olmayabilirler ve bu bazı hukuk sistemlerinde masumiyet iddiası için geçerli bir dayanaktır. Terörün üzerine korkutarak caydırma gayesi ile şiddet ve zulümle gidenler aslında terörü önlemek yerine şefkat damarını kanattıkları hissî kişileri yaralı arslanlara çevirmekte ve terörü ve zulmü yaygınlaştırmaktadırlar – aynen arı kovanına çomak sokarak birçok sakin arının canavarlaştırıldığı gibi. Bu tür kişiler, tahrikler ortadan kalkıp bu hislerin ağır baskısından kurtulunca yaptıklarından pişman olabilirler ve eski sakin hâllerine tekrar dönebilirler.

Daha dehşetli olan ikinci kısım terör ve anarşinin sebebi ise, kalbin fesadı,

mukaddes değerlerin tahrip olmasıyla kalplerden şefkat ve merhamet hislerinin tamamen silinmesi ve insanın yılan gibi zehirlemekten rahatsız olmayan (hatta zevk alan) canavarlar hâline gelmesidir. Bu tür insanlar son yıllarda türemeye başlamıştır ve medeniyeti ve insanlığın geleceğini tehdit eden asıl tehlike budur. Bediüzzaman'ın dediği gibi,

İhtilâl-i Fransavîde [Fransız ihtilalinde] hürriyetperverlik tohumuyla ve aşılmasıyla sosyalistlik türedi, tevellüd etti. Ve sosyalistlik ise bir kısım mukaddesatı tahrib ettiğinden, aşılacağı fikir bilâhère bolşevikliğe inkılab etti. Ve bolşeviklik dahi çok mukaddesat-ı ahlâkiye ve kalbiye ve insaniyeyi bozdüğundan, elbette ettikleri tohumlar hiç bir kayıd ve hürmet tanımayan anarşistlik mahsulünü verecek. Çünkü kalb-i insanîden hürmet ve merhamet çıksa, akıl ve zekâvet, o insanları gayet dehşetli ve gaddar canavarlar hükmüne geçirir, daha siyasetle idare edilmez.¹⁰

Terörle Mücadele

Terörle mücadelede en büyük yanılgı, teröristlerin sayıca az ve kaynakça zayıf olduklarından dolayı terörün polisiye ve askerî tedbirlerle önlenebileceği zannıdır. Ancak terörle mücadelede kuvvet üstünlüğü geçerli bir kriter değildir. Çünkü terör tahriptir ve tahrip kolaydır. Az kuvvetle çok büyük tahribat yapılabilir. Bazen tek bir kişi tek bir kibritle koca bir bölgeyi içindeki evleriyle beraber yakabilir ve yüzlerce itfaiyeciyi en modern techizatları ile beraber çaresiz bırakabilir. Bediüzzaman'ın aşağıdaki ifadeleri, konunun anlaşılmasını sağlayıcı ipuçlarını taşımaktadır:

Ekseriyet-i mutlaka ile dalalet ve şerr, menfidir ve tahribdir ve ademîdir ve bozmaktır. Ve ekseriyet-i mutlaka ile hidayet ve hayır, müsbettir ve vücudîdir ve imar ve tamirdir. Herkesçe malûmdur ki: Yirmi adamın yirmi günde yaptığı bir binayı, bir adam, bir günde tahrib eder. Evet, bütün âzâ-yı esasiyenin [temel uzuvlar] ve şerait-i hayatiyenin vücuduyla vücudu devam eden hayat-ı insan, Hâlik-ı Zülcelal'in kudretine mahsus olduğu halde; bir zalim, bir uzvu kesmesiyle, hayata nisbeten ademî olan mevte o insanı mazhar eder. Onun için 'Et-tahribü eshel' [yıkılmak kolaydır] durub-u emsal [atasözü] hükmüne geçmiş. İşte bu sırandır ki: Ehl-i dalalet, hakikaten zaîf bir kuvvet ile pek kuvvetli ehl-i hakka bazan galib oluyor.¹¹

Ödüllendirerek veya korkutarak yapılan mücadelenin etkisi, yüzeysel ve geçicidir. Terörle etkin ve kalıcı mücadele, ancak insanların tahrip ve düşmanlık hislerini uyandıran, besleyen ve harekete geçiren unsurlarla mücadele ile mümkündür. Bu hisler canlı kaldığı sürece, terörle mücadele gayretleri boşa gider. Bu da fikirlere hükmeden, kalpleri ısındıran, hâkimiyetini vicdanlar üzerinde daima muhafaza eden hak ve hakikata tabi olmakla olur. Bediüzzaman bunu veciz bir şekilde şöyle ifade eder:

10 Said Nursi, *Şualar*, 5. Şua, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 593.

11 Said Nursi, *Lem'alar*, 13. Lem'a, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 70.

Tergib [rağbet ettirme, iştahlandırma] veya terhib [korkutma] hilesiyle ancak yalnız bir tesir-i sathî [yüzeysel etki] edip ve akla karşı sedd-i turuk [yolların kesilmesi] edecektir. Şu halde a'mak-ı kulûbe [kalblerin derinliklerine] nüfuz ve erakk-ı hissiyatı [duyguların en inceleri] tehyic [heyecanlandırma] ve şükûf-misal [gonca gibi] olan istidadatı inkişaf ettirmek ve kâmine [gizli] ve nâime [uyuyan] olan seciyeleri ikaz ve tenbih ve cevher-i insaniyeti fevverana [çoşma] getirmek ve kıymet-i nâtıkıyeti izhar etmek, şua-ı hakikatın hâssasıdır. Evet kasavet-i mücessemenin [cisimleşmiş kalb katılığı] misal-i müşahhası olan ve'd-i benat [kızların diri diri gömülmesi] gibi umûrlardan [işler] kalblerini taskil etmesi [cilalamak] ve rikkat-i letafetin lem'ası olan hayvanata merhamet, hattâ karıncaya şefkat gibi umûr ile tezyin etmesi [süsleme, donatma], öyle bir inkılab-ı azîmdir – hususan öyle akvam-ı bedevide [bedevi kavimler] – ki, hiçbir kanun-u tabiiyeye tevfik [uyumlu] olmadığından, hârikulâde olduğu musaddak-kerde-i erbab-ı basirettir [doğruluğu kalp gözü açık basiret sahipleri tarafından tasdik ve kabul edilmiş]. Basiretin varsa tasdik edeceksin.¹²

Karasineklerle en etkin ve medenî mücadele, temizliktir. Çünkü sinekleri mezbelelikler üretir, pislikler celb eder. Sineklerle kimyasal madde kullanarak mücadele etmek hem pahalı ve kısa ömürlüdür, hem de o maddelere maruz kalan insanların sağlığına zararlıdır. Kaldı ki mezbelelikler, var oldukları sürece karasinek üretim merkezleri olmaya devam edecek ve bu işten sadece sinek öldürücüsü satanlar kârlı çıkacaktır. Benzer şekilde, sivrisineklerle en etkin mücadele bataklıkları kurutarak veya su birikintilerini sivrisineklerin yumurtlama dönemlerinde ilaçlayarak yapılır. Aynen bunun gibi, bugünkü medeniyeti tehdit eden anarşi, gasp, cinayet ve terör gibi haşerelerle en etkin mücadele, bunları üreten ve besleyen bencillik, sömürü ve zulüm bataklıklarını yardımlaşma, ihsan ve adalet ilaçları ile kurutmaktır. Yani bugünkü maddi menfaate dayalı medeniyeti, şefkati esas alan ve hakkı emreden semavî prensiplerle terbiye etmektir. Yoksa, şefkat yerine şiddet kullanarak ve hak yerine kuvveti esas alarak yapılan mücadele bu haşerelerin kökünü kurutmaz, aksine onların dağılmasını ve daha hızlı üremesini sağlar ve sonunda dünyayı daha büyük dertlere maruz bırakır.

Bugün terörle mücadele için milyarlarca dolar bütçe ayıran ve kalpleri gittikçe katılaştıranlara seslenmek gerekir: Bu derdi çok daha ucuza ve kalıcı olarak, hem de düşmanlıkları dostluklara çevirerek çözmek mümkündür. Bunun yolu, kabuk ile beraber özde de medeni olmaktan, yani, faziletten geçer. Yoksa harcanan tüm paralar ve gayretler heba olacaktır. Terör azalacağına azacak, herkesin uykuları daha çok kaçacaktır.

Akıl ve Kamuoyu

Bediüzzaman'ın sık sık ifade ettiği gibi, manen her bir zamanın bir hükmü ve hükümranı vardır. Zamanının geçerli akçesini bilmeyen ve zamanın akış istikametini görmeyen akıntıya karşı kürek çeken gibidir ve bütün emekleri heba olmaya

12 Said Nursi, *Muhakemat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 151.

mahkûmdur. Eskiden zaman makinesini çeviren kuvvet idi. Şimdi ise akıl, sevgi ve vicdandır; ve bunu gözardı eden ne kadar kuvvetli olursa olsun, tepe taklak düşecektir. Kendi balyozu da kendi kafasını ezecektir. Bediüzzaman'ın tekrar edeceğimiz ifadesi ile:

Zaman-ı istibdadın [baskı ve zorbalık çağı] hâkim-i manevîsi kuvvet idi; kimin kılıncı keskin, kalbi kâsi [katı] olsa idi, yükselirdi. Fakat, zaman-ı meşrutiyetin [hürriyet çağı] zenbereği, rûhu, kuvveti, hâkimi, ağası haktır, akıldır, marifettir, kanundur, efkâr-ı âmmedir [kamuoyu]. Kimin aklı keskin, kalbi parlak olursa, yalnız o yükselecektir. İlim yaşını aldıkça tezayüd [artma], kuvvet ihtiyarlandıkça tenâkus [eksilme] ettiklerinden, kuvvete istinad eden kurun-u vusta [ortaçağ] hükûmetleri inkıraza [çökme] mahkum olup, asr-ı hâzır [şimdiki asır] hükûmetleri ilme istinad ettiklerinden, Hızırvârî bir ömre mazhardılar. Sizin bey ve ağa, hatta şeyhleriniz dahi, eğer kuvvete istinad ile kılıncı keskin ise, bizzarûre düşeceklerdir; hem de müstehaktırlar. Eğer akla istinad ile, cebr yerine muhabbeti istimâl ve hissiyâtı, efkâra tâbi ise, o düşmeyecek, belki yükselecektir.¹³

Bediüzzaman ileri ülkelerin nasıl yakalanıp geçilebileceğini de şöyle izah eder: *“Onlar sizi mağlub ettiği silah ile, yani akıl ile, fikr-i milliyetle, meyl-i terakkî ile, temayül-ü adalet ile mağlub edebilirsiniz.”*¹⁴

Bediüzzaman, zamanın hükmünü ve dünyanın gidişatını görmezden gelip akıl, sevgi ve vicdan yerine kaba kuvvet kullanmakta ısrar edenleri de ikaz eder: *“Bence şimdi kılıç vuran, o kılıncın aksi döner, yetimlerine dokunur. Şimdi galebe kılıç ile değildir. Kılıç olmalı, lakin aklın elinde olmalı.”*¹⁵ Son yıllardaki hadiseler bu hükmü teyid eder mahiyettedir. Kuvvete ve hatta canlı bombalara tevessül eden örgütler – davalarında haklı dahi olsalar – terörist damgası yemişler ve halklarına saadet ve zafer değil ızdırap ve gözyaşı getirmişlerdir. Keza, kuvvet ile her şeyi halledebileceğini düşünen ve zamanın akışından bîhaber süper güçler bile zamanın hükmü duvarına çarpmış ve kendi silahları ile kendilerini vurmuşlardır.

Bediüzzaman'ın dikkatimize arzettiği bu zamanın hükmüne bakarak diyebiliriz ki: Artık eskiden kalma alışkanlıklarla silaha ve kaba kuvvete yatırım yapanlar, boşa yatırım yapmaktadırlar. Akla, ilme, araştırmaya, sevgiye, adalete ve toplum vicdanına yatırım yapanlar ise, emeklerinin karşılığını kat kat alacaklar ve tüm gayelerine kolayca ulaşacaklardır – kuvvetçe zayıf olsalar bile. Haklı gayelerine düşmanlık ve intikam hislerinin tahrikiyle kaba kuvvet ile terör yoluyla ulaşabileceklerini zannedenler, içinde buldukları zillet ve ızdıraptan kurtulmak istiyorlarsa, bu menfî hissiyatlarını bir kenara koyup yaklaşımlarını akl-ı selim ile tekrar gözden geçirmelidirler. Zaman ve imkânlarını nükleer veya kitle imha silahları geliştirmek veya elde etmek hayaliyle seferber edenler ise zamanı geçmiş

13 Said Nursi, *Münazarat*, 1998, İstanbul, Yeni Asya Neşriyat, s. 33.

14 Said Nursi, *Münazarat*, 1998, İstanbul, Yeni Asya Neşriyat, s. 68.

15 Said Nursi, *Münazarat*, 1998, İstanbul, Yeni Asya Neşriyat, s. 68.

bu hayallerinden çabuk uyanmalıdır. Yoksa bu silahlar zamanın akışına çarpıp geri dönecek ve kendi başlarında patlayacaktır.

Temel fizik prensiplerini dikkate almadan yapılan teknik çalışmalar nasıl fi-yasko ile sona eriyorsa, sosyal prensiplere, mukteza-i hâle ve dünyanın genel gi-dişatına aykırı hareketler de ters tepki verecektir ve akim kalacaktır. Allah'ın yar-dımını isteyen, Allah'ın koyduğu kanunlara itaat etmelidir. Yoksa asi muamelesi görüp red cevabı alacaktır. Bediüzzaman'ın ifadesi ile:

Kim tevfiğ [muvafık kılma, Allah'ın yardımı] isterse, âdetullah [yaratılış ka-nunları] ve hilkat ve fitrat ile aşinalık etmek ve dostluk etmek gerektir. Yoksa, fitrat tevfiğsizlikle bir cevab-ı red verecektir. Cereyan-ı umumî [genel akış] ise, muhalif harekette bulunanları adem-âbâd hiçahiçe [yokluk aleminde hiçliğe] atacaktır.¹⁶

Kitle İmha Silahları

Gittikçe daha da küçülen ve sıkı bir haberleşme ağı ile örülen dünyamızda, genel toplum kanaatine aykırı hareket etmek son derece zor bir hâle gelmiştir ve insanlığın ortak vicdanı kitle imha silahlarının kullanımı önünde en büyük en-geldir. İkinci Dünya Savaşı'ndan beri birçok savaşlar olmasına rağmen, Vietnam savaşında elli binden fazla kayıp veren ABD dahil hiçbir ülkenin nükleer silah kullanmaya cüret edememesi bunun açık bir delilidir. Nükleer silah kullanımını akıl ve vicdanlarda mazur gösterebilecek tek şey, nükleer bir saldırıya maruz kal-ma korkusudur ve denebilir ki nükleer ve diğer kitle imha silahları tehdidine karşı en büyük güvence bu tür silahlara kapıyı sonuna kadar kapatmaktır.

Bediüzzaman, “hiç bir günahkâr başkasının günahını yüklenmez” (En’âm Sû-resi, 6:164) ayetini “en adil bir düstur-u Kur’ani” olarak takdim etmekte ve “kim bir cana kıymamış veya yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün in-sanları öldürmüş gibidir” (Maide Sûresi, 5:32) ayetini de “Bir masumun hayatı, kanı, hattâ umum beşer için olsa da heder olmaz. İki nazar-ı kudrette bir olduğu gibi, nazar-ı adalette de birdir.”¹⁷ diyerek izah etmektedir. Bu izahlar ışığında, bir müslümanın sayısız masum insan, hayvan ve bitkinin imhasına sebep olan kitle imha silahlarını kullanması mümkün değildir. Mısır ve İran dahil birçok ülkedeki en üst düzey dini konseyler de benzer görüşler ifade etmektedirler. Bu silahları kullanma niyetiyle değil de caydırıcılık amacıyla elde etmeye çalışma bahanesi ise inandırıcı değildir.

İman hizmetinin safiyetinin muhafazası ve siyasete alet edilme evhamlarına mahal verilmemesi için siyasetten ve siyasilerden uzak duran Bediüzzaman, si-yasete baktığı nadir anlardan biri olarak Başbakan Adnan Menderes’e yazdığı bir

16 Said Nursi, *Muhakemat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 152.

17 Said Nursi, *Sünhat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 11.

mektupta bir canî yüzünden birçok masumlara zulmedilmesi tehlikesine, bilhassa kin ve adaveti damarlara dokundurup intikam hırslıyla aynıyla karşılık verme tehlikesine karşı şiddetle ikaz eder:

İslâmiyetin pek çok kanun-u esasîsinden birisi ‘Ve lâ teziru vâziratün vizra uhrâ – hiç bir günahkâr başkasının günahını yüklenmez.’ (En’âm Sûresi, 6:164) âyet-i kerîmesinin hakikatıdır ki, ‘Birisinin cinayetiyle başkaları, akraba ve dostları mesul olamaz.’ Halbuki şimdiki siyaset-i hâzırada particilik taraftarlığıyla, bir câninin yüzünden pek çok mâsumların zararına rıza gösteriliyor. Bir câninin cinayeti yüzünden taraftarları veyahut akrabaları dahi şeni gıybetler ve tezyifler edilip, birtek cinayet yüz cinayete çevrildiğinden, gayet dehşetli bir kin ve adaveti damarlara dokundurup kin ve garaza ve mukabele-i bilmisile mecbur ediliyor. Bu ise, hayat-ı içtimaiyeyi tamamen zîr ü zeber eden bir zehirdir. Ve hariçteki düşmanların parmak karıştırmalarına tam bir zemin hazırlamaktır.¹⁸

Bediüzzaman bu tehlikeye karşı tek çarenin mâsumları himaye için cânilerin cinayetlerini kendilerine münhasır bırakmak olduğunu belirtir. Ayrıca, emniyetin ve âsâyişin temel taşının da yine bu temel kanundan geldiğine dikkat çeker ve bir hanede veya bir gemide bir mâsum ile on cânî bulunsa, hakikî adaletle ve emniyet ve âsâyiş temel prensiplerinden hareketle, o mâsumu kurtarıp tehlikeye atmamak için, gemiye ve haneye ilişmemek lâzım geldiğini ifade eder. Bu Kur’anî temel kanun hükmünce on cânî yüzünden doksân mâsumu tehlikeye atmak gazab-ı İlâhînin celbine sebep olacağı ikazını yapar.

Müslüman ülkelerin ellerindeki tüm kitle imha silahlarını imha etmeleri, bu konudaki araştırma programlarına son vermeleri ve üzerlerine bu tür bombalar yağsa dahi asla aynıyla karşılık vermeyeceklerini çünkü bunu insanlık dışı bir davranış ve bir vahşet olarak gördüklerini tüm dünyaya ilan etmeleri, İslamiyet ve müslümanlar hakkındaki kalın yanlış imaj kabuğunun parçalanıp muhabbet dolu özünün ortaya çıkmasında bir atom bombası etkisi yapacaktır. Unutulmamalıdır ki, bugün bile birçok savaşın ifade edilen gerekçesi “gelmesi muhtemel bir hücumu önceden önleme”dir. Asılsız korku ve evhamların yok edilmesi bu tür savaşların gerekçelerini ortadan kaldıracak ve dünya daha güvenli bir hale gelecektir.

Bediüzzaman, Batı dünyası ile İslam alemi arasındaki medeniyetler çatışmasına doğru gittiği iddia edilen gerginliğin ve güvensizliğin asılsız evhamlardan kaynaklandığını ifade etmekte, İslam güneşi önünde bir set oluşturan bu evham bulutlarının, kişilerin gerçekleri öğrenme arzusu, insanlık sevgisi ve insaf hisleri ile donatan eğitim ile dağıtılacağını bildirmektedir:

Sekizinci ve en birinci mani ve bela budur: Biz ile ecnebiler, bazı zevahir-i İslâmiyet [İslâmiyetin zâhirî yönleri] ve bazı mesail-i funun [fenne ait meseleler] ortasında hayal-i bâtil [asılsız hayal] ile tevehhüm eylediğimiz müsademet

18 Said Nursi, *Emirdağ Lahikası 2*, s. 102, Çevrimiçi: http://www.sorularlarisale.com/kulliyat/1135/_102_.html, 8 Kasım 2015.

[çatışma] ve münakazattır [zıtlaşma]. Âferin maarifin himmet-i feyyazanesine [eğitimin feyz ve irfan veren himmet ve gayretine] ve fününun himmet-i merdanesine [fenlerin mertçesine himmet ve gayretine] ki, meyl-i taharri-i hakikat [gerçeği araştırma meyli] ve muhabbet-i insaniyet ve meyl-i insaf olan hakaiki tehziz ederek o manilere gönderip zîr ü zeber [alt üst] etmiş ve ediyor. Evet, en büyük sebep ki, bizi dünya rahatından ve ecnebileri âhiret saadetinden mahrum eden, şems-i İslâmiyet'i münkesif ettiren [İslam güneşini perdeleyen], sû'-i tefehhüm [yanlış anlama] ile tevehhüm-ü müsademet ve muhalefettir [yanlış anlama ve çatışma ve karşı çıkma kuruntusu].¹⁹

Bediüzzaman, din ile bilimi barıştıran Risale-i Nur'un asayişin bir muhafızı olduğunu belirtmekte ve insanların akıl ve kalblerindeki manevî tahribatı ancak manevî atom bombaları ile tamir edilebileceğini ifade etmektedir:

Şimdi umum beşerde sulh-u umumî [genel barışı] için yani beşerin ifsad edilmemesi için çareler aranıyor, paktlar kuruluyor. ... İşte nasilki bu vatan ve millette Risale-i Nur – emniyet ve asayişin ihlâlüne sair memleketlerden daha ziyade esbab bulunmasına rağmen – asayişini temin etmesi gösteriyor ki, o Doğu Üniversitesi'nin tesisi, beşeri müsalem-i umumiyye [genel barış] mazhar kılacaktır. Çünkü şimdi tahribat manevî olduğu için ona mukabil tamirci manevî bir atom bombası lâzımdır. İşte bu zamanda tahribatın manevî olduğuna ve ona karşı mukabalenin de ancak tamirci manevî atom bombasıyla mümkün olabileceğine kat'î bir delil olarak üniversitenin mebd'e' ve çekirdeği olan Risale-i Nur'un bu otuz sene içerisinde Avrupa'dan gelen dehşetli dalalet ve felsefe ve dinsizlik hücumlarına bir sed teşkil etmesidir. O manevî tahribata karşı Risale-i Nur tamirci ve manevî bir atom bombası olmuş.²⁰

Terör ve İslam

Güneşin ışığı her saydam şeyde yansıdığı ve her saydam şey bir küçük güneşi içine aldığı gibi, bireylerin iyi veya kötü hareketleri de ait oldukları kimlik grubunun üyelerine yansır ve bir hareket, grubun büyüklüğüne göre, binler hatta milyonlar olur. Bediüzzaman'ın ifadesi ile:

İşte bu kudsi milliyetin rabıtasıyla, umum ehl-i İslâm bir tek aşiret hükmüne geçiyor. Aşiretin efradı gibi İslâm taifeleri de, birbirine uhuvvet-i İslâmiye ile mürtebit ve alâkadar olur. ... Nasilki bir aşiretin bir ferdi bir cinayet işlese, o aşiretin bütün efradı, o aşiretin düşmanı olan başka aşiretin nazarında müttehem olur. Güya herbir ferdi o cinayeti işlemiş gibi, o düşman aşiret onlara düşman olur. O tek cinayet, binler cinayet hükmüne geçer. Eğer o aşiretin bir ferdi o aşiretin mahiyetine temas eden medar-ı iftihar bir iyilik yapsa, o aşiretin bütün efradı onunla iftihar eder. Güya herbir adam, aşirette o iyiliği yapmış gibi iftihar eder. İşte bu mezkûr hakikat içindir ki, bu zamanda, hususan kırk-elli sene sonra seyyie, fenalık işleyenin üstünde kalmaz. Belki milyonlar nüfus-u İslâmiyenin hukuklarına tecavüz olur. Kırk-elli sene sonra çok misalleri görülecek.²¹

19 Said Nursi, *Muhakemat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 10.

20 Said Nursi, *Emirdağ Lahikası-2*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 186.

21 Said Nursi, *Hutbe-i Şamiye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 53.

Şimdi bir günah 'bir'likte kalmaz, bine çıkar.²²

İslam âleminin müslümanlardan kaynaklanan teröre karşı şaşkınlığı, itirazının cılızlığı ve hatta suskunluğu hayret vericidir. Adeta müslümanlarla başkaları arasındaki ihtilaflarda müslümanların yanında yer almak din kardeşliğinin bir gereği gibi gösterilmektedir. Hâlbuki İslam doğrudur ve müslüman sadece doğru hareketlerin destekçisi olabilir.

Sıdk, İslâmiyetin üs-ül esasıdır ve ulvî seciyelerinin rabitasıdır ve hissiyat-ı ulviyesinin mizacıdır. Öyle ise, hayat-ı içtimaiyemizin esası olan sıdkı, doğruluğu içimizde ihya edip onunla manevî hastalıklarımızı tedavi etmeliyiz. Evet, sıdk ve doğruluk, İslâmiyetin hayat-ı içtimaiyesinde ukde-i hayatiyesidir [hayat düğümüdür].²³

Terör ile İslam, gece ile gündüz gibi, birbirine zıttır ve terörist en başta İslam'ın adını zedeler. Bir müslümanın her hareketini desteklemek hamiyet değil, kör tarafgirliktir. Ve bir zulmü İslam adına desteklemek, en başta İslamiyet'e zulümdür. Çünkü İslam'ın zulümle eşdeğer tutulmasına sebeptir ve İslam güneşinin önüne set çekmektir. Müslümanların İslam-dışı sıfatlarını ayırıştırmak ve onlara karşı durmak gerekir:

Bir adam zâtı için sevilmez. Belki muhabbet, sıfat veya san'atı içindir. Öyle ise herbir müslümanın herbir sıfatı müslüman olması lâzım olmadığı gibi, herbir kâfirin dahi bütün sıfat ve san'atları kâfir olmak lâzım gelmez.²⁴

Hatta İslamiyet'e olan hakiki sadakat ve muhabbet, İslamiyet'i yanlış temsil edenlerle mücadele edilmesini gerektirir. Geçmişte, dünyanın yuvarlaklığı ile ilgili hükümler bize bu konuda ışık tutabilir:

[İmam-ı Gazalî] şöyle bir fetva göndermiş: 'Kim küreviyet-i arz [dünyanın yuvarlaklığı] gibi bürhan-ı kat'îyle sabit olan bir emri, dine himayet bahanesiyle inkâr ve reddetse, dine cinayet-i azim etmiş olur. Zira bu, sadakat değil, hıyanettir.' ... [Hüseyn-i Cisrî] yüksek sesle münkir-i küreviyeti tehdid ettiği gibi, hakikat kuvvetiyle pervasız olarak der: 'Kim dine istinad ile, himayet yolunda müdevveriyet-i arzı inkâr eder ise sadık-ı ahmaktır [sadakatli ahmak dost], adüvv-ü şedidden [şiddetli düşmandan] daha ziyade zarar vermiş olur.'²⁵

Yukarıda açıkça ifade edildiği gibi, din adına yanlış iş yapanlar, ne kadar sadakatli ve iyi niyetli olurlarsa olsunlar, dine en şiddetli din düşmanından daha fazla zarar vermiş olurlar.

Cahil dost, düşman kadar zarar verebilir. Öyleyse, şimdiye kadar yalnız düşmanın tarafına bakıp, eldeki elmas kılınçla onların tefritlerini kırardım. Fakat şimdi mecburum; öyle dostların terbiyeleri için, onların avamperestane ve ifrat-

22 Said Nursi, *Münazarat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 66.

23 Said Nursi, *Hutbe-i Şamiye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 45.

24 Said Nursi, *Munazarat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 32.

25 Said Nursi, *Muhakemat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 56.

kârane olan hayalâtlarına, o kılınca bir derece ilîştireceğim.²⁶

Bu sebeple, İslam adına yanlış iş yapan müslümanlarla mücadele, din düşmanlarıyla mücadele gibidir. Düşmanlıkla bilenmiş bazı tahripkâr meyilli ruhlardan, İslam ile sulansalar bile, yine düşmanlık ve tahrip çıkar. “*Arı su içen bal akıtır, yılan su içen zehir döker.*”²⁷

Keza, alemleri nurlandıran nazenin güneş ışığı, tabiatları bozulmaya meyilli olan şeyleri de kokuşturur.

Müslümanların yanlış hareketlerde birbirine taraftar ve destek olmaları, illa İslam kardeşliğinin değil, belki siyasî taraftarlığın bir tezahürüdür. Bediüzzaman bunun ölçüsünü de şöyle verir:

Kim fâsık siyasetdaşını, mütedeyyin muhalifine, sû’-i zan bahaneleriyle tercih etse, muharriki siyasetçiliktir. Hem umumun mal-ı mukaddesi olan dini, inhisar zihniyetiyle kendi meslekdaşlarına daha ziyade has göstermekle, kavî bir ekseriyette dine aleyhdarlık meyli uyandırmakla nazardan düşürmek ise, muharriki tarafgirliktir.²⁸

Bediüzzaman, silah ile mücadelenin zamanının geçtiğini, artık mücadelenin güzel davranışlar ve her sahada ilerleme ile olacağını ifade eder:

Evet, nasıllı eski zamanda İslâmiyet’in terakkisi, düşmanın taassubunu parçalamak ve inadını kırmak ve tecavüzatını def’ etmek, silâh ile kılınca ile olmuş. İstikbalde silâh, kılınca yerine hakikî medeniyet ve maddî terakkî ve hak ve hakkaniyetin manevî kılıncaları düşmanları mağlub edip dağıtacak.²⁹

İnsanlık, vahşet ve cehalet devrinden medeniyet ve ilim devrine geçiyor. Medenileşme sürecini tamamlamış dünyada savaşlar silahlarla değil, ancak kelimelerle olur. Belagat ve delil ile akılları fetheden, insanları ve dünyayı da fetheder.

Bu ittihadın meşrebi, muhabbettir. Husumeti ise, cehalet ve zaruret ve nifakadır. Gayr-ı müslimler emin olsunlar ki bu ittihadımız, bu üç sifata hücumdur. Gayr-ı müslime karşı hareketimiz ikna’dır. Zira onları medenî biliriz. Ve İslâmiyeti mahub ve ulvî göstermektir. Zira onları munsif zannediyoruz.³⁰

Bediüzzaman, düşmanlığın vaktinin geçtiğini ve zamanın artık muhabbet zamanı olduğunu ifade eder:

Bütün hayatımda, hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeden kat’î bildiğim ve tahkikatların bana verdiği netice şudur ki: Muhabbete en lâıyk şey muhabbettir ve husumete en lâıyk sıfat husumettir. Yani hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi temin eden ve saadete sevk eden muhabbet ve sevmek sıfatı, en ziyade sevilmeğe ve muhabbete lâıyktır. Ve hayat-ı içtimaiye-i beşeriyeyi zîr ü zeber [darma dağınmak] eden

26 Said Nursi, *Muhakemat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 51.

27 Said Nursi, *Münazarat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 80.

28 Said Nursi, *Sünuhat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 48.

29 Said Nursi, *Hutbe-i Şamiye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 35.

30 Said Nursi, *Hutbe-i Şamiye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 90.

düşmanlık ve adavet, her şeyden ziyade nefrete ve adavete ve ondan çekilmeğe müstehak ve çirkin ve muzır bir sıfattır. ... Husumet ve adavetin vakti bitti. İki harb-i umumî adavetin ne kadar fena ve tahrib edici ve dehşetli zulüm olduğunu gösterdi. İçinde hiçbir fayda olmadığı tezahür etti.³¹

İslamla ilişkilendirilen terörün yıllardır dünya gündemini meşgul etmesine rağmen İslam âleminin olaylara seyirci kalması ve terörle alakalı net bir pozisyon almayı, İslam ile terörü bağdaştıran önyargıları kuvvetlendirmektedir. Terör olaylarına gösterilen münferit tepkilerin cılızlığı ve tutarsızlığı da ne müslümanlar üzerinde etkili olmakta ve ne de İslam'ın lekelenen imajını düzeltmeye yetmektedir. Bu da İslam'a saplanan her hançeri kendi bağrında hisseden samimî müslümanları rahatsız etmekte ve onları çaresizlik ve ümitsizliğe sevk etmektedir. İslam âlemindeki bu lakaydlık, yeis ve fikir kargaşasının esas sebebi otorite boşluğudur ve bu boşluğun derhal doldurulması gerekir. Bu boşluğun eski zamanlarda olduğu gibi tek bir kişi ile değil, İslam âleminin en seçkin alimlerinden oluşan 20-30 kişilik bir şûra ile doldurulması lazımdır. İslam âlemi muazzam bir şahs-ı manevî teşkil eden böyle bir şûraya itimad edecek, kararlarına imtisal edecek ve şûra kararlarına karşı çıkan münferid cılız seslere itibar etmeyecektir. Bu, aynı zamanda meydanı boş bulup saf zihinleri ifsad eden bozguncuları da teşhir edecek ve onların dışlanmasını temin edecektir. “*Bir dane-i hakikat bir harman hayalâta müreccahtır.*”³² Böylelikle İslam'ı ve müslümanları töhmet altında bırakan evham dağılacak, yeis'in yerini ümit alacak ve “*Asya kıt'asının ve istikbalinin keşşafı [keşfeden, ortaya çıkaran] ve miftahı, şûradır*”³³ tesbiti tahakkuk edecektir.

Daha önce de belirtildiği gibi, Bediüzzaman bir yüksek istişare heyeti ihtiyacını şöyle ifade eder:

Bu mevki öyle bir vaziyete getirilmelidir ki, âlem-i İslâm ona itimad edebilsin. Hem menba' [kaynak], hem ma'kes [ayna] vaziyetini alsın. Âlem-i İslâma karşı vazife-i diniyesini hakkıyla ifa edebilsin. Eski zamanda değiliz. Eskiden hâkim bir şahs-ı vâhid idi. O hâkimin müftüsü de, onun gibi münferid bir şahıs olabilirdi. Onun fikrini tashih ederdi. Şimdi ise, zaman cemaat zamanıdır. Hâkim, ruh-u cemaatten çıkmış az mütehasis, sağırca, metin bir şahs-ı manevîdir ki, şûralar o ruhu temsil eder. Şöyle bir hâkimin müftüsü de ona mücanis olup, bir şûra-yı âliye-i ilmiyeden [yüksek ilmî heyet] tevellüd eden bir şahs-ı manevî olmak gerektir. Ta ki, sözünü ona işittirebilsin. Dine taalluk eden noktalardan, sırat-ı müstakime sevk edebilsin. Yoksa ferd dâhî de olsa, cemaatin ferd-i manevîsine karşı sivrisinek kadar kalır.³⁴

Terör ve İman

Muhabbet kaynağı olan hakikî iman ile nefret ve düşmanlık tezahürü olan terör

31 Said Nursi, *Hutbe-i Şamiye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 51.

32 Said Nursi, *Muhakemat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 25.

33 Said Nursi, *Hutbe-i Şamiye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 60.

34 Said Nursi, *Sünuhât*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 33.

bağdaşamaz. Ne yazık ki düşmanlık hissini insana hayatını feda ettirecek derecede hakim olması, bir karıncayı ezmekten insanı men eden imanın en yüksek derecesi ile karıştırılıyor. Nefsin hakimiyeti kalbin ulviyeti, cehalet çukurları ise ilmin şahikaları zannediliyor. En derin uyku intibah sanılıyor ve Bediüzzaman'ın ifadesi ile:

Gençliğimde en yüksek bir intibah şahikasına çıktığımı sanıyordum. Şimdi anlıyorum ki, o intibah intibah değilmiş. Ancak uykunun en derin kuyusunda bulunmaktan ibaret imiş. Binaenaleyh, medenîlerin iftihar ile dem vurdukları tenevvür-ü intibahları [aydınlanma], benim gençlik zamanımdaki intibah kabilesinden olsa gerektir. Onların misali, rü'yasında güya uyanıp, rü'yasını halka hikâye eden naim [uyuyan] meselidir. Halbuki rü'yasında onun o intibahı, uykunun hafif perdesinden derin ve kalın bir perdeye intikal ettiğine işaretler. Böyle bir naim ölü gibidir.³⁵

İslam adına teröre tevessül edenleri şiddetle sarsmak ve onları bu derin yanıldan uyandırmak gerekir.

İslam'da esas olan Allah için sevmek, Allah için buğzetmek ve Allah için hüküm vermektir. Aksi hâlde nefsin tahrikiyle hareket edilir ve adalet yerine zulmedilir. Ve kalblere sevgili olması gereken İslam, korku ve terör ile özdeşirilir. Bunu teyit için Bediüzzaman şu ibretli hadiseyi nakleder:

Bir vakit, İmam-ı Ali Radyallahü Anh, bir kâfiri yere atmış. Kılıncını çekip keseceği zaman, o kâfir ona tükürmüş. O kâfiri bırakmış, kesmemiş. O kâfir, ona demiş ki: 'Neden beni kesmedin?' Dedi: 'Seni Allah için kesecektim. Fakat bana tükürdün, hiddete geldim. Nefsimin hissesi karıştığı için ihlasım zedelenildi. Onun için seni kesmedim.' O kâfir ona dedi: 'Beni çabuk kesmen için seni hiddete getirmektir. Madem dininiz bu derece sâfi ve hâlistir, o din haklır.' dedi.³⁶

Bediüzzaman din ile siyaseti karıştıranları da şiddetle ikaz eder:

'Allah için sevmek, Allah için buğz etmek' düstur-u Rahmanî yerine, el'iyazü billah, 'Siyaset için sevmek, siyaset için buğz etmek' düstur-u şeytanî hükmedip, melek gibi bir hakikat kardeşine adavet ve el-hannas [şeytan] gibi bir siyaset arkadaşına muhabbet ve tarafdarlık ile zulmüne rıza gösterip, cinayetine manen şerik eylesin.³⁷

Kalpte nefis ve heves yerine îmanın hükmettiğinin işaretleri, fani dünyadan ziyade ebedî ahirete müteveccih olmak, olayların dünyadan ziyade ahirete bakan yüzüyle alakadar olmak ve dünyaya sadece ahiretin bir tarlası olması hasebiyle değer vermektir. Nitekin Bediüzzaman, bir kısım dindar ve âlim insanların bile cemaati ve câmiyi bırakıp radyo dinlemeğe koşarlarken, dünyayı altüst eden ve İslam dünyasının geleceğini yakından ilgilendiren İkinci Dünya Savaşı'na kendi-

35 Said Nursi, *Mesnevî-i Nuriye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 125.

36 Said Nursi, *Mektubat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 268.

37 Said Nursi, *Kastamonu Lahikası*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 123.

sinin niye ilgi duymadığını ve ‘*acaba bundan daha büyük bir hâdise mi var*’ diye soranlara şu cevabı verir:

Evet, bu cihan harbinden daha büyük bir hâdise ve bu zemin yüzündeki hâkimiyet-i âmme [genel egemenlik] davasından daha ehemmiyetli bir dava, herkesin ve bilhassa Müslümanların başına öyle bir hâdise ve öyle bir dava açılmış ki; her adam, eğer Alman ve İngiliz kadar kuvveti ve serveti olsa ve akli da varsa, o tek davayı kazanmak için bilâtereddüd sarfedecek. İşte o dava ise ... herkesin iman mukabilinde bu zemin yüzü kadar bağlar ve kasırlar ile müzeyyen ve bâki ve daimî bir tarla ve mülkü kazanmak veya kaybetmek davası başına açılmış. Eğer iman vesikasını sağlam elde etmezse, kaybedecek.³⁸

Keza, İslam tarihinin en kritik harbi olan Bedir harbinde mücahitler Resullullah’ın emriyle cemaatla namaz kılmışlardır ve cemaat sevabını almak, en büyük bir dünya hadisesine tercih edilmiştir.³⁹ Durum böyle iken, akli başında bir mü’min Kur’an’ın “*kim bir cana kıymamış birini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir*” (Maide Sûresi, 5:32) şiddetli tehdidine karşı ebedî hayatını riske atıp terör olaylarına tevessül edebilir mi? Eğer ediyorsa, bu muazzam bir îman zaafiyetini gösterir ve bu kişinin ilk önce kalbindeki bu en tehlikeli hastalığı tedavi etmesi gerekir.

Kişiler, îman seviyelerini kalplerindeki kardeşlik ve düşmanlık hislerini tartarak tayin edebilirler:

İman bütün eşya arasında hakikî bir uhuvveti, irtibatı, ittisali ve ittihad rabitalarını tesis eder. Küfür ise, bürudet gibi bütün eşyayı birbirinden ayrı gösterir ve birbirine ecnebi nazarıyla baktırır. Bunun içindir ki, mü’minin ruhunda adavet, kin, vahşet yoktur. En büyük bir düşmanıyla bir nevi kardeşliği vardır.⁴⁰

Hareketlerini esasî şefkat ve gayesi imanı takviye etmek olan Risale-i Nur mesleğine bina edenler, her zaman asayişin muhafızları olmuşlar ve her türlü terör ve anarşiden uzak durmuşlardır:

Risale-i Nur’un esas mesleği olan şefkat, hak ve hakikat ve vicdan, bizleri şiddetle siyasetten ve idareye ilişmekten men etmiş. Çünkü tokada ve belaya müstehak ve küfr-ü mutlaka düşmüş bir-iki dinsize müteallik yedi-sekiz çoluk-çocuk, hasta, ihtiyar, masumlar bulunur. Musibet ve bela gelse, o biçareler dahi yanarlar. ... Bu vatanın ve bu milletin hayat-ı içtimaiyesi bu acib zamanda anarşilikten kurtulmak için beş esas lâzım ve zarurîdir: Hürmet, merhamet, haramdan çekinmek, emniyet, serseriliği bırakıp itaat etmektir. Risale-i Nur hayat-ı içtimaiyeye baktığı zaman, bu beş esasî kuvvetli ve kudsi bir surette tesbit ve tahkim ederek, asayişin temel taşını muhafaza ettiğine delil ise, bu yirmi sene zarfında Risale-i Nur’un, yüzbin adamı vatan ve millete zararsız birer uzv-u nâfi’ [faydalı uzuv] haline getirmesidir.⁴¹

38 Said Nursi, *Şualar*, 11. Şua, 4. Mesele, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 203.

39 Said Nursi, *Emirdağ Lahikası-2*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 246.

40 Said Nursi, *Mesnevî-i Nuriye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 69.

41 Said Nursi, *Şualar*, 14. Şua, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 349.

Kuvvetli bir îman, terör dahil her türlü zulme engeldir. Bir mü'min intikam hissini sevkine mağlub olup masumların hayatlarını yok etmeye meyledince, Sema'dan nazil olan ilahî emirler akla gelir. İman hissiyle ve kalb kulağıyla kişi adeta şu ayetleri işitir gibi olur: “*Hiç bir günahkâr başkasının günahını yüklenmez*” (En'am Sûresi, 6:164) ve “*kim bir cana kıymamış veya yeryüzünde fesat çıkarmamış birisini öldürürse, bütün insanları öldürmüş gibidir.*” (Maide Sûresi, 5:32) Bu ilahî kelimeler îmanı ve o da vicdan, kalb, ruh, akıl ve sair ulvî latifeleri harekete geçirir. Bu latifelerin aktive olmasından çıkan kuvvetli dalgalar, nefis ve hevesten gelen tahrip hissine hücum eder ve onu susturur. Sonunda o meyil durulur ve kişi bu kötü harekettten vazgeçer. Yoksa yakalanma fikri ve cezaya çarptırılma vehmi tek başlarına o kuvvetli meyli durdurmaya kafi gelmeyebilir. Bediüzzaman'ın ifadesi ile:

İman kalbde, kafada daimî bir manevî yasakçı bıraktığından fena meyelanlar histen, nefisten çıktıkça ‘yasaktır’ der, tardeder kaçıtır. Evet, insanın fiilleri kalbin, hissin temayülâtından [meyiller] çıkar. O temayülât, ruhun ihtisaratından [arzular, hissetmeler] ve ihtiyacatından [ihtiyaçlar] gelir. Ruh ise, iman nuru ile harekete gelir. Hayır ise yapar, şer ise kendini çekmeğe çalışır. Daha kör hisler onu yanlış yola sevkedip mağlub etmez.⁴²

Birinin Hatasıyla Başkalarını Cezalandırmak

Hayvanların aksine olarak, insanların hayır ve şer işleme kabiliyetlerine, fitraten bir sınır konmamıştır. İnsandaki hadsiz olan isyan, zulüm ve korkusuzluk hisleri ve meyilleri, eğer önü alınmazsa, büyük tahribatlara yol açabilir. “*Hodgâmlık [bencillik] ile öyle insan olur ki, heves ve ihtirasına mani herşeyi, hattâ elinden gelirse dünyayı harab ve nev’-i beşeri mahvetmek ister.*”⁴³ İnsanların yaptığı en büyük zulüm, birinin hatası yüzünden çok sayıda masumları cezalandırmaktır. Kur’an bunu en âdil bir düstur olan “*Hiç bir günahkâr başkasının günahını yüklenmez*” (En'am Sûresi, 6:164) ayeti ile reddeder.

Bediüzzaman, “*Gerçekten insan çok zalim, çok cahildir*” (Ahzab Sûresi, 33:72) ayetini şöyle izah eder:

İşte mahiyet-i insaniyede dehşetli kabiliyet-i zulüm. Sırrı şudur: Beşerde, hayvanın aksine olarak, kuvâ [duygular] ve müyül [meyiller] fitraten tahdid edilmiş. Meyl-i zulüm, hubb-u nefis [kendini sevme] dehşetli meydan alıyor. Evet, ene ve enaniyetin eşkal-i habisesi [çirkin şekilleri] olan hodgâmlık [bencillik], hodbinlik [kendini düşünme], hodendişlik [sadece kendisi için endişelenme], gurur ve inad, o meyle inzımam etse [katılsa], öyle ekber-ül kebairi [büyük günahların en büyüğü] icad eder ki, daha beşer ona isim bulmamış. Cehennem'in lüzumuna delil olduğu gibi, cezası da yalnız Cehennem olabilir.⁴⁴

42 Said Nursi, *Hutbe-i Şamiye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 76.

43 Said Nursi, *Sünihat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 11.

44 Said Nursi, *Sünihat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 23.

Şahıs itibariyle, bir şahıs çok evsafa [sıfatlar] câmi'dir. Onların içinde bir sıfat adaveti celbetse, birinci âyetteki ['Hiç bir günahkâr başkasının günahını yüklenmez,' En'am-174] kanun-u İlahî iktiza eder ki, adavet o sığfata inhisar etsin; mecma-i evsaf-ı masume [masum sıfatlar topluluğu] olan şahsına yalnız acısın ve tecavüz etmesin. Halbuki o zalûm-u cehûl [cahil zâlim], tabiat-ı zalimane ile, bir canî sıfat için o evsaf-ı masumenin [masum sıfatların] hakkına da tecavüz edip, mevsufa [sıfatların sahibine] da husumet [hasımlık]; hattâ onda da iktifa etmiyor, akrabasına da, hattâ meslekdaşına da zulmünü teşmil eder [geneller, yayar].⁴⁵

Bazan terör vahşeti ile mücadele adına öyle vahşetler işleniyor ki vicdanlar isyan ediyor ve mâdur olan insanların dostluk ve tamir yerine düşmanlık ve tahrip hisleri bileniyor. Bediüzzaman'ın ifadesi ile:

Bir köyde bir hain bulunsa, o köyü masumeleriyle imha etmek veya bir cemaatte bir âsi bulunsa, o cemaati çoluk çocuğuyla ifna etmek [yok etmek] veya Ayasofya gibi milyarlara değer mukaddes bir binaya, kanun-u zalimanesine serfuru etmeyen [baş eğmeyen] birisi tahassun etse [sığınsa], o binayı harab etmek gibi, en dehşetli vahşetlere şu medeniyet fetva veriyor. Acaba bir adam, kardeşinin günahıyla hak nazarında mes'ul olmadığı halde, nasıl oluyor ki, bir karyenin [köyün] veya bir cemaatin binlerle masumları, hiçbir zaman fena tabiatlı ihtilalciden hâlî [boş] kalmayan bir şehirde veya bir mahallede bulunan bir serkeş adamın isyanıyla, hiç münasebet olmadığı halde, o masumlar mes'ul, belki ifna [yok] ediliyor.⁴⁶

Neticeye Göre Hükmetmek

İslam âleminde ihtilafların ve fikir ayrılıklarının en mühim bir sebebi, olayların dar bir dairede değerlendirilmesi, değişik şartların etkisinin dikkate alınmaması ve aklın çok defa devre dışı bırakılmasıdır. Hâlbuki:

Herbir zamanın bir hükmü vardır. Şu zaman, bazı ihtiyarlanmış âdâtın [adetler] mevtine ve neshine [hükümünün kaldırılmasına] hükmediyor. Mazarratlarının [zararlar] menfaatlarına olan tereccuhu [üstün gelmesi], i'damına fetva veriyor.⁴⁷

Kur'an da ısrarla insanları düşünmeye ve akıllarını kullanmaya davet eder. Bediüzzaman, olayları ve fikirleri değerlendirirken bilhassa neticelerine dikkat çeker:

Delil ve akibete [netice, sonuç] bakınız. ... Müştebih [birbirine benzeyen] ağaçları gösteren, semereleridir [meyveleridir]. Öyle ise, benim ve onların fikirlerimiz neticelerine bakınız. İşte birisinde istirahat ve itaattir. Ötekisinde ihtilaf ve zarar saklanmıştır.⁴⁸ "Bir şeyin aslını gösteren semeresidir."⁴⁹

45 Said Nursi, *Sünuhât*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 24.

46 Said Nursi, *Sünuhât*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 25.

47 Said Nursi, *Munazarat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 63.

48 Said Nursi, *Münazarat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 15.

49 Said Nursi, *Muhakemat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 25.

Bediüzzaman, değişen dünya şartlarını görmezden gelenleri ve eskiye dönmeyi hayal edenleri de ikaz ediyor: “Size kısa bir söz söyleyeceğim. Ezber edebilirsiniz. İşte: Eski hal muhal [imkânsız]; ya yeni hal veya izmihlal [yok olma].”⁵⁰

İslam adına teröre tevessül edenlerin ve bunu ulvî bir iş olarak görenlerin, bu olayların neticelerini iyi irdelemeleri, bu olayların hangi ülkelere fayda sağladığını ve ne tür zulümlere zemin hazırladığını düşünmeleri ve şu sorulara cevap vermeleri gerekir: Bu olaylardan sonra insanların İslamiyet'e dostluğu mu arttı yoksa düşmanlığı mı? İslam'ın adı yüceldi mi yoksa lekелendi mi? Müslümanların dünyadaki itibarı ve imajı yükseldi mi yoksa müslümanlar kalpleri kin ve düşmanlık dolu ve ortalığı kana bulamaktan ve öldürmekten zevk alan korkunç vahşiler olarak mı algılanmaya başlandı? Kalpler İslam'a ve müslümanlara ısındı mı yoksa soğudu mu? Teröre sebep olan zulüm kalktı veya azaldı mı yoksa daha şiddetli olarak geri mi döndü ve daha çok masumun zulme uğramasına mı sebep oldu?

Görülen o ki, terör, bütün bu olumsuzluklara ve zulme bahane üretmek ve zemin oluşturmaktan başka bir netice vermemiştir. Bu büyük tahribatı görmemek ve hâlâ yanlışta ısrar etmenin hangi akıl ve mantığa hizmet ettiğini anlamak mümkün değildir. Bediüzzaman, “İslâmiyetin menşei ilim, esası akıl” olduğuna işaret eder, “hakikatı kabul ve safsatalı evhamı reddetmek” İslâmiyetin şânından olduğunu ifade eder⁵¹ ve İslamiyetin “*efelâ yağkilûn* (akıl etmezler mi, Yasin Sûresi, 36:68), *efelâ yetefekkerûn* (tefekkür etmezler mi, En'am Sûresi, 6:50), *efelâ yetedebberûn* (düşünmezler mi, Nisa Sûresi, 4:82) gibi kelimatıyla akli ve ilmi istişhad [şahit gösterme] ve ikaz ettiği ve alimleri koruduğu”nu dikkatlere arzeder.⁵² Yapılması gereken, hadiseleri ve sözleri akıl, ilim ve vicdan ışığında değerlendirmek, sonra kabul veya reddetmektir.

Yardımlaşma ve Evrensel Barış

Bediüzzaman, globalleşen dünyada insanlar ve insan tabakaları arasında barış ve huzurun temel şartını yardımlaşma olarak görmektedir. Dünyada genel barış ve kalıcı huzurun tesisi, ancak yardımlaşma kanallarının geniş bir şekilde açık olmasına bağlıdır:

İnsanların heyet-i içtimaiyesinde intizam ve asayişini temin eden köprü zekattır. Âlem-i beşerde hayat-ı içtimaiyenin hayatı, muavenetten doğar. İnsanların terakkiyatına engel olan isyanlardan, ihtilâllerden, ihtilâflardan meydana gelen felâketlerin tiryakı, ilâcı muavenettir.⁵³

Hem değil yalnız eşhastâ [şahıslarda] ve hususî cemaatlerde, belki umum nev'-i

50 Said Nursi, *Münazarat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 17.

51 Said Nursi, *İşarat-ül İcaz*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 104.

52 Said Nursi, *Mektubat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 325.

53 Said Nursi, *İşarat-ül İcaz*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 45.

beşerin [tüm insanlığın] saadet-i hayatı için en mühim bir rükün belki devam-ı hayat-ı insaniye [insanlık hayatının devam etmesi] için en mühim bir direk, zekâttır. Çünkü beşerde, havas [üst tabaka] ve avam iki tabaka var. Havastan avama merhamet ve ihsan ve avamdan havassa karşı hürmet ve itaati temin edecek, zekâttır. Yoksa yukarıdan avamın başına zulüm ve tahakküm iner, avamdan zenginlere karşı kin ve isyan çıkar. İki tabaka-i beşer daimî bir mücadele-i maneviyede, bir keşmekeş-i ihtilafıta [uyuşmazlık karmaşası] bulunur. Gele gele tâ Rusya'da olduğu gibi, sa'y [emek] ve sermaye mücadelesi suretinde boğuşmaya başlar.⁵⁴

Tahakküm endişesinin giderilmesi, hakkın kuvvette değil, kuvvetin hakta olduğunun tesisi ile mümkündür. Bu da insanlığın genel akıl ve vicdanıyla uyumlu adil kuralların hakim kılınması ile olabilir. Bu tür kuralların esas alınması, insanların genel huzurunu temin ve adalet duygusunu tatmin eder. Bu da ilerlemenin anahtarı olan şevki ve karşılıklı sevgiyi artırır ve yükselmeye en büyük engel olan yeisi kaldırır. Tüm insanlığa menfaat ve mutluluk getirecek ve yerküreyi yüceltecek olan hakiki medeniyet, ancak bugünkü medeniyetin adalet, muhabbet ve fazilete dayanan İslam ile terbiyesiyle mümkündür. Bediüzzaman'ın, böyle bir medeniyetin bugünkü medeniyetin inkişafından inkişaf edeceğini insanlığa müjdelmektedir. Bediüzzaman, gelecekte genel barış ve huzurla donanmış gerçek medeniyetin hüküm süreceğini haber vermekte ve tüm insanlığı yeisi bırakıp geleceğe ümitle bakmaya davet etmektedir:

Medeniyetin günahları iyiliklerine galebe edip seyyiatı [kötülükler] hasenatına [iyilikler] racih [üstün] gelmekle, beşer iki harb-i umumî [dünya savaşı] ile iki dehşetli tokat yiyip, o günahkâr medeniyeti zir ü zeber [darma dağın] edip öyle bir kustu ki, yeryüzünü kanla bulaştırdı. İnşâallah istikbaldeki İslâmiyet'in kuvveti ile medeniyetin mehasini [güzellikleri] galebe edecek, zemin yüzünü pisliklerden temizleyecek, sulh-u umumîyi [genel barış] de temin edecek.

Her kıştan sonra bir bahar, her geceden sonra bir sabah olduğu gibi, nev-i beşerin [insanlığın] dahi bir sabahı, bir baharı olacak inşâallah. Hakikat-ı İslâmiyenin güneşi ile, sulh-u umumî dairesinde hakikî medeniyeti görmeyi, rahmet-i İlahiyeden bekliyebilirsiniz.⁵⁵

Sonuç

Terör ve kitle imha silahları söz konusu olunca, nedense akla önce müslümanlar gelmekte ve bir barış dini olan, muhabbeti esas alan ve masum bir insanın öldürülmesini tüm insanları öldürmekle bir tutan İslam ve onun bir buçuk milyarlık mensubu töhmet altında kalmaktadır. Bazı kişi ve devletlerin müslüman kimlikleriyle terör olaylarında yer almaları ve kitle imha silahı temini gayreti içinde olmaları da bu önyargıları beslemektedir. Bu önyargıları kırmak için İslam âleminin en yüksek makamlarından tüm dünyaya ilan edilmelidir ki:

54 Said Nursi, *Mektubat*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 274.

55 Said Nursi, *Hutbe-i Şamiye*, 1998, İstanbul, Envar Neşriyat, s. 36-38.

“Biz, müslümanlar olarak, her ne şart altında olursa olsun, her türlü terörü ve kitle imha silahlarının kullanımını lanetliyoruz, masum tek bir insanın öldürülmesini en büyük bir vahşet ve bir insanlık suçu olarak görüyoruz ve terör ve kitle imha silahlarını kullanmaya tevessül edenleri insanların en aşağıları ve en vahşileri telakki ediyoruz. Biz İslam âlemi olarak nükleer silahlar dahil elimizdeki mevcut tüm kitle imha silahlarını imha ediyoruz, bu konuda her türlü araştırma ve arayışa son veriyoruz ve üzerimize bu tür bombalar yağsa dahi asla bu silahlarla karşılık vermeyeceğimizi tüm dünyaya ilan ediyoruz.”

Böyle bir müsbet hareket yaklaşımı milyarların zihinlerinde bir atom bombası etkisi yapacak, İslam'ın etrafına örülmüş ve İslam ile özdeşleştirilmiş kalın evham ve önyargı duvarlarını darmadağın edecek ve kitle imha silahlarının kullanımını haklı gösterebilecek tek gerekçe olan asılsız evham ve korkuları kaldırmakla, bu tür silahlara karşı manevî bir koruyucu kalkan oluşturacaktır.

